

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΠ1.3	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	-
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αριστοτέλης: Μεταφυσική-Γνωσιολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (4).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΦΥ.1 Αρχαία Φιλοσοφία		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Διά ζώσης (Ποσοστό:) Εξ αποστάσεως σύγχρονα (Ποσοστό) Εξ αποστάσεως ασύγχρονα (Ποσοστό) (Σε περίπτωση σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δηλώνεται η χρονική διάρκεια της εβδομαδιαίας διδασκαλίας σε λεπτά)</i>	ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να: Γνώσεις - περιγράφουν το ιστορικό και φιλοσοφικό πλαίσιο της αριστοτελικής σκέψης και τη θέση του Αριστοτέλη στην ιστορία της αρχαίας φιλοσοφίας. - εξηγούν τη διαίρεση των επιστημών σε θεωρητικές, πρακτικές και ποιητικές και να αναγνωρίζουν το αντικείμενο και τη μέθοδο καθεμιάς. - αναλύουν την αριστοτελική θεωρία της γνώσης, διακρίνοντας τη γνώση του «ότι» από τη γνώση του «διότι» και κατανοώντας τον ρόλο της αιτιώδους εξήγησης στη συγκρότηση της επιστήμης. - περιγράφουν τη λειτουργία της επαγωγής, του συλλογισμού και των πρώτων αρχών ως θεμελίων της επιστημονικής γνώσης.

- ερμηνεύουν τις βασικές έννοιες της μεταφυσικής και της φυσικής του Αριστοτέλη, όπως το «ον ως ον», τα τέσσερα αίτια και το πρώτο κινούν ακίνητο.

Δεξιότητες

- αναλύουν και να ερμηνεύουν φιλοσοφικά κείμενα του Αριστοτέλη, αξιοποιώντας τη βασική φιλοσοφική ορολογία.
- συγκρίνουν τις θεωρητικές επιστήμες (φυσική, μαθηματικά, μεταφυσική) ως προς το αντικείμενο, τη μέθοδο και τον σκοπό τους.
- εφαρμόζουν τη θεωρία των τεσσάρων αιτίων στην ερμηνεία φυσικών φαινομένων ή φιλοσοφικών παραδειγμάτων.
- τεκμηριώνουν φιλοσοφικά επιχειρήματα με βάση τις βασικές αρχές της αριστοτελικής γνωσιολογίας και μεταφυσικής.

Ικανότητες

- αξιολογούν κριτικά τη σχέση μεταξύ γνωσιολογίας, φυσικής και μεταφυσικής στο αριστοτελικό φιλοσοφικό σύστημα.
- συνθέτουν τις επιμέρους θεωρίες του Αριστοτέλη σε ένα ενιαίο ερμηνευτικό πλαίσιο για τη γνώση και την πραγματικότητα.
- συγκρίνουν την αριστοτελική προσέγγιση με εκείνη προγενέστερων φιλοσόφων και να εκτιμούν τη συμβολή της στη διαμόρφωση της φιλοσοφικής και επιστημονικής παράδοσης.
- αναπτύσσουν τεκμηριωμένο προφορικό και γραπτό φιλοσοφικό λόγο, αξιοποιώντας τις έννοιες και τα επιχειρήματα της αριστοτελικής φιλοσοφίας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών και φιλοσοφικών ιδεών.
- Αυτόνομη έρευνα και μελέτη.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Ομαδική εποικοδομητική συζήτηση.
- Εννοιολογική ανάλυση.
- Εξοικείωση με τη χρήση διεπιστημονικών μεθόδων στην ανάλυση φιλοσοφικών ζητημάτων.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα Φύλου

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση της αριστοτελικής θεωρίας της γνώσης και της σχέσης της με τη μεταφυσική και τη φυσική φιλοσοφία. Κεντρικό ερώτημα αποτελεί το τι είναι γνώση, πώς συγκροτείται η επιστημονική γνώση και ποια είναι η σχέση της με τις πρώτες αρχές και τα αίτια της πραγματικότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διάκριση ανάμεσα στη γνώση του «ότι», δηλαδή της διαπίστωσης ενός γεγονότος, και στη γνώση του «διότι», η οποία αναζητά τις αιτίες και τις αναγκαίες εξηγήσεις των φαινομένων και συνιστά την κατεξοχήν επιστημονική γνώση. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται η επαγωγή και ο συλλογισμός ως οι δύο θεμελιώδεις μέθοδοι της επιστημονικής έρευνας, καθώς και ο ρόλος των πρώτων αρχών στη θεμελίωση της επιστήμης.

Το μάθημα παρουσιάζει επίσης τη διαίρεση των επιστημών σε θεωρητικές, πρακτικές και ποιητικές και αναλύει τη θέση των θεωρητικών επιστημών, με ιδιαίτερη έμφαση στη φυσική, τα μαθηματικά και τη μεταφυσική. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο το αντικείμενο κάθε επιστήμης καθορίζει τη μέθοδό της και αναδεικνύονται οι διαφορές αλλά και οι σχέσεις μεταξύ των επιμέρους επιστημών. Στη συνέχεια μελετάται η μεταφυσική ως «πρώτη φιλοσοφία», δηλαδή ως επιστήμη που διερευνά το *ον* ως *ον*, τις πρώτες αρχές και τα πρώτα αίτια της πραγματικότητας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη μεθοδολογική σημασία της ιστορίας της φιλοσοφίας στα *Μετά τα Φυσικά*, όπου ο Αριστοτέλης εξετάζει κριτικά τις θεωρίες των προγενέστερων φιλοσόφων, καθώς και στη διδασκαλία για το πρώτο κινούν ακίνητο. Τέλος, αναλύεται η φυσική φιλοσοφία του Αριστοτέλη μέσα από τη θεωρία των τεσσάρων αιτίων (υλικού, μορφικού, ποιητικού και τελικού), την έννοια της φύσης ως εσωτερικής αρχής κίνησης και μεταβολής και την τελεολογική ερμηνεία του φυσικού κόσμου. Μέσα από τη μελέτη αυτών των θεματικών αναδεικνύεται η ενότητα του αριστοτελικού φιλοσοφικού συστήματος, στο οποίο η αναζήτηση της γνώσης συνδέεται άμεσα με την κατανόηση των αιτίων, των πρώτων αρχών και της δομής της πραγματικότητας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με Πρόσωπο	
ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	Δια ζώσης συναντήσεις, ανακοινώσεις μέσω e-learn, τακτική ηλεκτρονική επικοινωνία.	
ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΡΟΠΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Ομαδικές εργασίες και συζητήσεις, συνεργατικές πλατφόρμες μάθησης με χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης, τηλεδιάσκεψη με βίντεο, QA sessions, κ.ά.</i>	Συζητήσεις στην τάξη, ομαδικές εργασίες, συνεργατικές δραστηριότητες, χρήση Τ.Π.Ε.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε στη διδασκαλία. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-learn.	
ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	Γνώση πλατφορμών διδασκαλίας.	
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΠΑ ΤΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ/ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ	Τήρηση των κανόνων ακαδημαϊκής δεοντολογίας· οι εργασίες ελέγχονται με εγκεκριμένα εργαλεία λογοκλοπής (turnitin).	
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΠΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ (1) Απαγορεύεται η χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης σε κάθε περίπτωση (2) Επιτρέπεται η χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης κατόπιν άδειας από τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα (3) Επιτρέπεται η χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης με ρητή αναφορά στη βιβλιογραφία (4) Ελεύθερη χρήση χωρίς αναφορά	Επιτρέπεται η χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης κατόπιν άδειας από τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Αυτόνομη μελέτη και προετοιμασία για τις	60 ώρες

Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	εξετάσεις			
	Ομαδική/ατομική εργασία και παρουσίαση στην τάξη	23 ώρες		
	Εξετάσεις	3 ώρες		
	Σύνολο Μαθήματος	125 ώρες		
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.			1. Ομαδική/ατομική εργασία και παρουσίαση στην τάξη (20%) 2. Τελική γραπτή εξέταση (80%)	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία Πρωτογενείς πηγές - Αριστοτέλης. <i>Φυσικά</i>. Εισαγωγή, μετάφραση και σχόλια: Β. Κάλφας. Αθήνα: Νήσος, 2015. - Αριστοτέλης. <i>Μετά τα Φυσικά</i>, Βιβλίο Α'. Εισαγωγή, μετάφραση και σχόλια: Β. Κάλφας. Αθήνα: Πόλις, 2009. - Αριστοτέλης. <i>Περί φύσεως. Το δεύτερο βιβλίο των Φυσικών</i>. Εισαγωγή, μετάφραση και σχόλια: Β. Κάλφας. Αθήνα: Πόλις, 2007. - Αριστοτέλης. <i>Περί ψυχής</i>. Εισαγωγή, μετάφραση και σχόλια: Β. Ν. Τατάκης. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος, 1954. - Αριστοτέλης. <i>Μετά τα Φυσικά Λ</i>. Εισαγωγή, μετάφραση, επιμέλεια: Π. Γκολίτσης. Αθήνα: ΙΤΕ-ΠΕΚ, 2021 Κωδικός Βιβλίου στον Εύδοξο. 102073506 Δευτερογενής βιβλιογραφία	
--	--

6. Crubellier, M., & Pellegrin, P. *Αριστοτέλης, ο Φιλόσοφος και οι Επιστήμες*. Μετάφραση: Ε. Περδικούρη. Αθήνα: Εστία, 2001
7. Düring, I. *Ο Αριστοτέλης: Παρουσίαση και ερμηνεία της σκέψης του*, τόμ. Α'. Μετάφραση: Π. Κοτζιά-Παντελή. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2000.
8. Gigon, O. *Βασικά προβλήματα της αρχαίας φιλοσοφίας*. Μετάφραση: Ν. Μ. Σκουτερόπουλος. Αθήνα: Γνώση, 1991.
9. Hadot, P. *Τι είναι η αρχαία ελληνική φιλοσοφία;* Μετάφραση: Ά. Κλαμπατσέα. Αθήνα: Ίνδικτος, 2002.
10. Rapp, C. *Εισαγωγή στον Αριστοτέλη*. Μετάφραση: Η. Τσιριγκάκης. Αθήνα: Οχτώ, 2012, σσ. 127–175.
11. **Ross, W.D. Αριστοτέλης. Μετάφραση. Μ. Μητσού. Αθήνα: ΜΙΕΤ, 1991 Κωδικός Βιβλίου στον Εύδοξο 59369554**
12. Vegetti, M. *Ιστορία της Αρχαίας Φιλοσοφίας*. Μετάφραση: Γ. Χ. Δημητρακόπουλος. Αθήνα: Τραυλός, 2001.
13. Καραμανώλης, Γ. (επιμ.). *Εισαγωγή στην αρχαία φιλοσοφία*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2017.
14. Κάλφας, Β. *Η φιλοσοφία του Αριστοτέλη*. [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2015.
15. Κάλφας, Β., & Ζωγραφίδης, Γ. *Αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι*. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ, 2006.
16. Σταυριανέας, Σ. *Αριστοτελική Θεωρία*. [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2026. DOI: 10.57713/kallipos-1104

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

1. *Δευκαλίων*
2. *Oxford Studies in Ancient Philosophy*
3. *Apeiron*
4. *Phronesis*
5. *Ancient Philosophy*

**Βιβλιογραφία ανά κεφάλαιο/ενότητα καθώς και σημειώσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν τα κύρια σημεία κάθε συνάντησης και τα προς συζήτησιν αρχαία κείμενα, θα τίθενται στη διάθεση των φοιτητών/τριών μετά από κάθε συνάντηση.*